

Cyberprzemoc

INFORMACJE DLA RODZICÓW

"CYBERPRZEMOC (CYBERBULLYING) TO WYKORZYSTYWANIE TECHNIK INFORMACYJNYCH I KOMUNIKACYJNYCH DO ŚWIADOMEGO, WIELOKROTNEGO I WROGIEGO ZACHOWANIA SIĘ OSOBY LUB GRUPY OSÓB, MAJĄCEGO NA CELU KRZYWDZENIE INNYCH."

Cyberprzemoc to przemoc z użyciem urządzeń elektronicznych, najczęściej telefonu bądź komputera. Bywa określana także jako cyberbullying, nękanie, dręczenie, prześladowanie w Internecie.

Niezależnie od określenia, jej celem zawsze jest wyrządzenie krzywdy drugiej osobie. **Cyberprzemoc to** – podobnie jak przemoc tradycyjna – regularne, podejmowane z premedytacją działanie wobec słabszego, który nie może się bronić.

Zjawisko elektronicznej agresji może przybierać różne formy: od wysłania obraźliwego SMS-a czy e-maila do koleżanki, aż po założenie komuś fałszywego konta na portalu społecznościowym.

Najczęstsze formy cyberprzemocy:

- agresja słowna, np. wyzywanie na czatach internetowych, zamieszczanie komentarzy na forum internetowym w celu ośmieszenia, sprawienia przykrości lub wystraszenia innej osoby;
- upublicznianie upokarzających, przerobionych zdjęć i filmów; zamieszczanie przykrych komentarzy na profilach innych osób w portalach społecznościowych;
- włamanie na konto i podszywanie się pod kogoś w celu zamieszczania w jego imieniu obraźliwych postów i zdjęć na profilach innych użytkowników; szantażowanie;
- ujawnianie sekretów;
- wykluczanie z grona „znajomych” w internecie;
- celowe ignorowanie czyjejś działalności w sieci.

Akty cyberprzemocy mają najczęściej miejsce w mediach społecznościowych, w komunikatorach lub w grach online, czyli tam, gdzie nasze dzieci spędzają najwięcej czasu. Do realizacji agresywnych działań sprawcy wykorzystują także pocztę elektroniczną, czaty, strony internetowe, blogi, grupy dyskusyjne, serwisy SMS i MMS.

Cyberprzemoc - zagrożenia

- kontakt z treściami pornograficznymi
- kontakt z materiałami epatującymi przemocą
- kontakt z pedofilami
- uzależnienie od Internetu
- kontakt z internetowymi oszustami
- nieświadome uczestniczenie w działaniach niezgodnych z prawem
- konsekwencje finansowe (np. korzystanie z dialerów, czyli programów łączących komputer z Internetem za pośrednictwem numerów 0-700)
- nieświadome udostępnianie informacji (np. numerów kart, adresów, haseł itp.)

Kontrola aktywności w komunikatorach społecznościowych

- FB – Messenger
- Snapchat -> 3- 10 s -> automatyczna kasacja -> 100 mln -> 700 mln -> angielski -> kontrola prywatności
- Ogranicz lajki
- Nie korzystaj z portali społecznościowych przez aplikację tylko przez przeglądarkę.
- Blokuj śledzenie na stronach z przyciskami społecznościowymi

<http://www.bezpieczneinterneciaki.pl/>

Podobnie jak przemoc w świecie realnym, nękanie w Internecie obejmuje powtarzające się akty agresji, które trwają długo, nasilają się z czasem i realizowane są z intencją wyrządzenia krzywdy drugiej osobie. Jednak w przeciwieństwie do tradycyjnej, internetowa przemoc charakteryzuje się dodatkowymi cechami, które sprawiają, że zapobieganie jej jest o wiele trudniejsze niż w przypadku agresji spotykanej w klasie lub w szkole.

Dlaczego zjawisko cyberprzemocy jest tak niebezpieczne?

DUŻY ZASIĘG

O ile kiedyś „tradycyjna” przemoc odbywała się w stosunkowo niedużej grupie, np. w klasie, szkole lub na podwórku, przez co informacje (plotki, obmowa, pomówienia, itp.) trafiały najwyżej do kilku osób i żyły stosunkowo krótko, to cyberprzemoc ma szansę dotrzeć do ogromnej publiczności, a żywot plotki upowszechnianej za pośrednictwem Internetu może być bardzo długi.

SZYBKE ROZPOWSZECHNIANIE MATERIAŁÓW

Akty cyberprzemocy mogą być rejestrowane, utrwalane oraz w łatwy i szybki sposób udostępniane szerokiemu gronu odbiorców, co sprawia, że dużo trudniej jest powstrzymać rozprzestrzenianie się krzywdzących materiałów.

ANONIMOWOŚĆ SPRAWCY

Internet zapewnia wysoką anonimowość sprawcom przemocy. Ofiary mogą więc nawet nie wiedzieć, kto wyrządza im krzywdę, a tym samym mają mniejszą możliwość obrony. Poczucie anonimowości znacznie ośmiela sprawców, którzy spodziewając się, że nie poniosą odpowiedzialności za swoje czyny, podejmują działania, na jakie być może nie odważyliby się w sytuacji „twarzą w twarz”.

NIEOGRANICZONA MOŻLIWOŚĆ NĘKANIA

Ofiary cyberprzemocy są stale narażone na atak, niezależnie od miejsca czy pory dnia lub nocy. Dom rodzinny nie jest już miejscem, w którym można po lekcjach schować się przed agresorem.

BRAK KONTROLI DOROSŁYCH

Działania przemocowe odbywają się w przestrzeni Internetu, poza zasięgiem wzroku rodziców i nauczycieli, przez co są często bardzo trudne do zaobserwowania przez dorosłych.

Co mogę zrobić, aby moje dziecko nie doświadczyło cyberprzemocy?

O cyberprzemocy, podobnie jak o innych zagrożeniach wynikających z korzystania z Internetu, warto rozmawiać z dziećmi zanim jeszcze ich doświadczą. Trzeba uczyć je, jak poruszać się w wirtualnym świecie, aby nie narażać się na niebezpieczeństwo.

Oto kilka porad, które pomogą ci uchronić twoje dziecko przed cyberprzemocą:

- Rozmawiaj z dzieckiem o zjawiskach, które mają miejsce w Internecie. Sprawdź, co twoje dziecko wie o cyberprzemocy i czy zna sposoby reagowania w sytuacji, gdy ktoś jest nękaný online.
- Umów się z dzieckiem, że jeśli przydarzy się coś, co je zaniepokoi lub zdenerwuje, może do ciebie ze wszystkim się zwrócić. Zapewnij, że jeśli ktoś dokucza mu w sieci, wystarczy, że cię o tym powiadomi, a ty postarasz się mu pomóc.
- Rozmawiaj z dzieckiem o zasadach ochrony prywatności w Internecie. Uświadom mu, jakie zagrożenia wiążą się z nadmiernym publikowaniem informacji o sobie, zamieszczaniem swoich zdjęć i filmów w sieci, dzieleniem się na portalach społecznościowych swoimi myślami i przeżywanymi uczuciami. Porozmawiajcie o tym, w jaki sposób niektórzy internauci mogą wykorzystać takie informacje.
- Uczul dziecko, że wszystko, co opublikuje w sieci może zostać skopiowane i rozpowszechnione niekoniecznie w taki sposób, w jaki byśmy chcieli. Jeśli zdecyduje się na publikowanie swoich zdjęć, np. na portalach społecznościowych, doradź mu, aby w statusie prywatności zaznaczyło opcję, która umożliwi oglądanie ich tylko przez znajome osoby

- Ustal z dzieckiem, jakie materiały może publikować w Internecie i z kim może się komunikować.
- Porozmawiaj o ustawieniach prywatności w różnych serwisach, z których korzysta twoje dziecko. Zadbaj, aby tylko znajomi mieli dostęp do jego profilu.
- Przypomnij dziecku, aby zawsze wylogowywało się z serwisu (portalu społecznościowego, poczty, komunikatora itp.) po zakończeniu sesji. W ten sposób zabezpieczy swoje konto przed niepowołanym dostępem innych osób.
- W przypadku młodszych dzieci, zainstaluj programy ochrony rodzicielskiej i antywirusowe na sprzęcie, z którego dziecko korzysta

Przede wszystkim interesuj się tym, co twoje dziecko robi w Internecie. Buduj wzajemne zaufanie, aby w sytuacji zagrożenia nie wahało się przyjść z tym do ciebie!

CO ZROBIĆ KIEDY MOJE DZIECKO JEST NĘKANE W SIECI?

ZWRÓĆ UWAGĘ NA SYGNAŁY OSTRZEGAWCZE

Dzieci rzadko informują dorosłych o sytuacjach cyberprzemocy. Często wstydzą się przyznać, że są prześladowane. Boją się, że zostaną wyśmiane lub ich problemy zostaną zbagatelizowane przez rodziców i nauczycieli. Wiele z nich obawia się zemsty ze strony sprawców i pogorszenia sytuacji. Często nie zgłaszają problemu w obawie przed tym, że rodzice zabronią im korzystania z Internetu bądź zabiorą telefon. Dlatego ważne jest, żeby zachować czujność i zwracać uwagę na sygnały, które mogą wskazywać, że dziecko może być ofiarą internetowej przemocy.

ZWRÓĆ UWAGĘ NA SYGNAŁY OSTRZEGAWCZE

Dzieci rzadko informują dorosłych o sytuacjach cyberprzemocy. Często wstydzą się przyznać, że są prześladowane. Boją się, że zostaną wyśmiane lub ich problemy zostaną zbagatelizowane przez rodziców i nauczycieli. Wiele z nich obawia się zemsty ze strony sprawców i pogorszenia sytuacji. Często nie zgłaszają problemu w obawie przed tym, że rodzice zabronią im korzystania z Internetu bądź zabiorą telefon. Dlatego ważne jest, żeby zachować czujność i zwracać uwagę na sygnały, które mogą wskazywać, że dziecko może być ofiarą internetowej przemocy.

ZACHOWANIA, KTÓRE POWINNY WZBUDZIĆ CZUJNOŚĆ

- Twoje dziecko zaczyna unikać szkoły, szuka wymówek, aby zostać w domu, wagaruje, choć do tej pory lubiło chodzić na lekcje.
- Unika kontaktów z kolegami/koleżankami lub przeciwnie – wdaje się w kłótnie lub bójki.
- Rezygnuje z ulubionych zajęć, hobby, które do tej pory sprawiały mu radość.
- Pojawiają się u niego zmiany nastroju i zachowania, przedłuża się obniżony nastrój.
- Jest zaniepokojone, zdenerwowane, smutne lub rozzłoszczone, szczególnie po odebraniu SMS-a, przeczytaniu wiadomości na komunikatorze, gdy korzysta z Internetu itp.
- Szybko wygasza ekran komputera lub telefonu, gdy wchodzisz do jego pokoju.
- Wycofuje się z aktywności w sieci: przestaje używać komputera, zamyka konta w mediach społecznościowych, odcina się od znajomych z sieci, przestaje publikować posty na ulubionych stronach itp.

ZWRÓĆ UWAGĘ NA SYGNAŁY OSTRZEGAWCZE

- Bądź odwrotnie – obsesyjnie sprawdza wiadomości w telefonie, e-maile, swoje profile na portalach społecznościowych
- Unika rozmów na temat Internetu i swojej aktywności w sieci.

Jeśli zauważysz u swojego dziecka kilka z wyżej wymienionych symptomów, przyjrzyj się sytuacji bardziej wnikliwie. Nie oceniaj pochopnie, czy to, czego doświadcza twoje dziecko, to już cyberprzemoc.

JAKIE DZIAŁANIA PODJĄĆ KIEDY DZIECKO JEST OFIARĄ CYBERPRZEMOCY?

1. WŁAŚCIWA REAKCJA

Doświadczenie cyberprzemocy może być bardzo bolesne dla dziecka. Od twojej reakcji zależy, czy uda się rozwiązać problem i wyjść z tej trudnej sytuacji. Na początek – nie wpadaj w panikę. Zachowaj spokój i zdrowy rozsądek. Dowiedz się, co dokładnie się stało. Wyjaśnij fakty.

Pamiętaj, że twoje dziecko potrzebuje twojego wsparcia i logicznej oceny sytuacji. Nie obwiniaj dziecka o to, co je spotkało – to nie jego wina. Nawet jeśli zdarzyło mu się zachować nieodpowiedzialnie w sieci (np. zamieścić swoje zdjęcie, ujawnić intymne informacje itp.), nikt nie ma prawa wykorzystać tego do krzywdzenia go. Nie odcinaj dziecka od komputera i telefonu.

2. SZCZERA ROZMOWA

- Zapewnij je, że dobrze zrobiło, mówiąc ci o tym, co się stało
- Powiedz, że widzisz i rozumiesz, że mogło mu być trudno ujawnić sytuację, która go spotkała
- Powiedz, że nikt nie ma prawa go krzywdzić i nie powinno czuć się winne z powodu tego, co je spotkało.
- Zapewnij je, że postarasz się mu pomóc i wspólnie zastanowicie się, jakie kroki powinniście podjąć w tej sytuacji.

- Uzgodnij i omów z dzieckiem dokładny plan działania
- Bądź uważny na pozawerbalne przejawy uczuć dziecka: zażenowanie, skrępowanie, wstyd, lęk, przerażenie, smutek, poczucie winy.

3. BĄDŹ DORADCĄ

Porozmawiaj z dzieckiem o tym, jak ma się zachować, aby zapewnić sobie poczucie bezpieczeństwa i nie doprowadzić do eskalacji prześladowania. Powiedz mu, aby:

- Nie utrzymywało kontaktu ze sprawcą, nie odpowiadało na e-maile, telefony, nie pisało komentarzy w sieci itp
- Nie kasowało dowodów: e-maili, SMS-ów, MMS-ów zdjęć, filmów, tylko ci je pokazało
- Zastanowiło się nad zmianą swoich danych kontaktowych w komunikatorach, zmianą adresu e-mail, numeru telefonu komórkowego itp
- Zmieniło ustawienia komunikatora tak, żeby nikt spoza listy kontaktów nie mógł się z nim komunikować.

4. PAMIĘTAJ, ABY ZACHOWAĆ I ZABEZPIECZYĆ DOWODY PRZEMOCY

Pomóż dziecku zabezpieczyć dowody cyberprzemocy: e-maile, SMS-y i MMS-y, wpisy na stronach internetowych, komentarze do wpisów lub do zdjęć w serwisach społecznościowych, na blogach, w fotogaleriach itp., zdjęcia, grafiki, treści rozmów prowadzonych przy użyciu komunikatorów lub czatów.

Pamiętaj, aby zanotować datę i czas otrzymania materiału, treść wiadomości oraz, jeśli to możliwe, dane nadawcy (nazwę użytkownika, adres e-mail, numer telefonu komórkowego itp.) lub adres strony www, na której pojawiły się szkodliwe treści. Zapisane pliki zachowajcie na dysku komputera. Bardzo ważne jest, aby w skopiowanym tekście nie dokonywać żadnych zmian. Należy także zapisać i zachować link do strony, na której te treści się znalazły. Takie zabezpieczenie dowodów nie tylko ułatwi dalsze postępowanie dostawcy usługi (odnalezienie sprawcy, usunięcie szkodliwych treści z serwisu), ale również stanowi materiał, z którym powinny się zapoznać wszystkie zaangażowane w sprawę osoby.

5. POROZMAWIJ Z SPRAWCĄ

Jeżeli wiesz, kto stoi za cyberprzemocą wobec twojego dziecka (np. jest to koleżanka lub kolega ze szkoły czy osiedla), porozmawiaj ze sprawcą i/lub z jego rodzicami. Po pierwsze, da ci to szansę na ustalenie okoliczności zdarzenia, poznanie motywów działania sprawcy oraz na znalezienie rozwiązania konfliktowej sytuacji.

Po drugie – współpraca ze sprawcą cyberprzemocy pozwoli na najszybsze usunięcie z sieci szkodliwych materiałów, które tam zamieścił. Niekiedy taka prosta interwencja może okazać się wystarczająca.

6. ZGŁOŚ SPRAWĘ W SZKOLE

Gdy podejrzewasz, że sprawcą przemocy jest uczeń z klasy lub szkoły twojego dziecka, rozważ nawiązanie współpracy z dyrekcją lub nauczycielami. Poinformuj wychowawcę klasy lub pedagoga szkolnego o tym, czego doświadcza twoje dziecko. Wspólnie możecie podjąć działania, które pomogą rozwiązać trudną sytuację i być może uchronią twoje i inne dzieci przed podobnymi zdarzeniami w przyszłości.

Prawo oświatowe zobowiązuje szkoły do zapewnienia uczniom bezpieczeństwa i podejmowania interwencji, jeśli to bezpieczeństwo zostanie zagrożone. Szkoły mają także obowiązek współpracy z rodzicami zarówno sprawców przemocy, jak i uczniów, którzy agresji doświadczają. Procedury postępowania w przypadku stwierdzenia przemocy wobec ucznia nakładają na szkoły obowiązek:

- ustalenia możliwych okoliczności zdarzenia, sprawców przemocy i ewentualnych świadków zdarzenia;
- zabezpieczenia dowodów;
- poinformowania o sytuacji rodziców uczniów – uczestników zdarzenia;
- zastosowania wszelkich środków dyscyplinujących wobec agresorów, zgodnie z obowiązującym statutem szkoły i rodzajem przewinienia;
- powiadomienia policji, gdy sprawa jest poważna, zostało złamane prawo lub sprawca nie jest uczniem szkoły i jego tożsamość nie jest nikomu znana

Pamiętaj – zanim zgłosisz sprawę do szkoły, najpierw uzgodnij to z dzieckiem. Niekiedy ujawnienie przemocy w szkole jest ostatnią rzeczą, jakiej chciałby twój nastolatek. Dzieje się tak zazwyczaj w sytuacji, gdy w szkole panuje negatywny klimat społeczny, relacje pomiędzy uczniami i nauczycielami są nieprawidłowe, a dzieci nie czują się bezpieczne. W takiej sytuacji trzeba rozważyć, czy poinformowanie szkoły to na pewno dobry pomysł i czy nie pogorszy, i tak już trudnej, sytuacji dziecka. Jeśli zdecydujesz, że sprawa jest na tyle poważna, iż należy ją zgłosić w szkole, umów się na spotkanie z tym nauczycielem/pedagogiem, któremu ufa twoje dziecko.

7. ZGŁOŚ SPRAWĘ POLICJI

Większość przypadków cyberprzemocy nie wymaga powiadamiania policji czy sądu i może być rozwiązywana przy użyciu dostępnych rodzicom i nauczycielom środków wychowawczych. Dotyczy to zwłaszcza sytuacji, gdy sprawca jest znany dziecku i jest nim kolega/koleżanka ze szkoły. W skrajnych przypadkach, jeśli uważasz, że wobec twojego dziecka dopuszczono się przestępstwa lub zagrożone było jego bezpieczeństwo, nie wahaj się i poinformuj policję.